

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 551/2017-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Eduardom Šmelkom, advokátska kancelária, Polianky 5, Bratislava-Dúbravka, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 48/2016 z 29. decembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. marca 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení

s čl. 144 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 48/2016 z 29. decembra 2016 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval na strane žalobcu v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“), ktorý rozsudkom č. k. 29 Cb/4/2016-427 z 19. februára 2014 zaviazal žalovanú – Slovenskú republiku, zastúpenú Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Dobrovičova 12, Bratislava (ďalej len „žalovaná“), na zaplatenie sumy 240 430,19 € s príslušenstvom sťažovateľovi.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozhodoval na základe odvolania žalovanej, potvrdil rozsudok okresného súdu rozsudkom č. k. 2 Cob/333/2015-485 z 9. februára 2016. Na základe dovolania žalovanej najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že zrušil rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľ sa domnieva, že najvyšší súd nesprávne právne posúdil dovolanie tým, že použil nesprávne ustanovenie právneho predpisu, čím došlo k porušeniu ním označených práv. Najvyšší súd uviedol, že pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa vychádzal z § 470 ods. 2 prvej vety zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Keďže právne úkony dovolania, ktoré bolo podané pred účinnosťou Civilného sporového poriadku, zostávajú zachované, v takom prípade celé dovolacie konanie sa vykoná podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“).

5. Najvyšší súd podľa sťažovateľa použil nesprávne ustanovenia, aj keby bolo prípustné jeho konanie podľa § 470 ods. 2 prvej vety CSP, pretože pod § 237 písm. f) OSP subsumoval takú procesnú vadu (nepresvedčivé odôvodnenie napadnutých rozsudkov),

ktorú však podľa predošlých rozhodnutí najvyššieho súdu a ústavného súdu kvalifikuje ako inú procesnú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Sťažovateľ sa taktiež domnieva, že dovolanie smerovalo len proti dôvodom rozhodnutia, a preto malo byť správne odmietnuté s poukazom na § 236 ods. 2 OSP, resp. § 423 CSP. Najvyšší súd sa nevysporiadal s námietkami sťažovateľa a vo svojom rozhodnutí tiež neuviedol, prečo sa odklonil od predchádzajúcej judikatúry.

6. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol tak, že vysloví porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

II.

7. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd v súlade s § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach,

na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prerokovaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

11. V súvislosti s namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru uznesením najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

12. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého

zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

13. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad určených § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

14. V danom prípade bolo uznesením najvyššieho súdu zrušené rozhodnutie krajského súdu aj okresného súdu a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Konanie pred okresným súdom ako súdom prvej inštancie neskočilo. Rozhodnutie najvyššieho súdu nepredstavuje konečné rozhodnutie, dôsledkom ktorého by bolo právoplatne skončené konanie o zaplatenie sumy 240 430,19 € s príslušenstvom sťažovateľovi. Je zrejmé, že v ďalšom štádiu konania bude mať sťažovateľ možnosť uplatniť ochranu označených práv priamo v napadnutom konaní, keďže okresný súd po podaní sťažnosti ústavnému súdu mal, resp. bude mať o veci právomoc opätovne rozhodovať.

15. Podľa názoru ústavného súdu namietanie nesprávnosti a nezákonnosti rozhodnutia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nemôže byť samo osebe dôvodom na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd v tomto prípade neodmietol sťažovateľovi poskytnutie súdnej ochrany, vecou sa zaoberal a rozhodol o nej. Sťažovateľ mal a aj bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom a následne aj pred krajským súdom, príp. najvyšším súdom uplatniť ochranu označeného práva aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iné prostriedky ochrany týchto práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V danej veci sa súdne konanie nachádza v štádiu prvostupňového konania na okresnom súde, ktorý bude postupovať v súlade s názorom dovolacieho súdu, vysporiada sa s vytknutými chybami, opätovne vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie náležite odôvodní.

16. Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a zákonom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

17. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

18. Nad rámec ústavný súd poukazuje na argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú v sťažnosti, ktorou spochybňuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, konkrétne, že nesprávne aplikoval § 470 ods. 2 prvú vetu CSP a že zrušenie dovolaním napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov odôvodnil zákonným dôvodom, ktorý nesprávne zahrnul do § 237 písm. f) OSP, pričom podľa sťažovateľa to mal byť dôvod uvedený v § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Ústavný súd v tomto smere preskúmal sťažnosť sťažovateľa a dospel k záveru, že je súčasne daný dôvod na odmietnutie pre jej zjavnú neopodstatnenosť, pretože nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

19. Ústavný súd v tomto smere poukazuje na svoj ustálený právny názor, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

20. Pokiaľ ide o aplikáciu § 470 ods. 2 prvej vety CSP, ústavný súd poukazuje na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú mu známe z vlastnej rozhodovacej činnosti (napr. sp. zn. III. ÚS 515/2017, I. ÚS 671/2016, II. ÚS 322/2017) a v ktorých najvyšší súd pri aplikácii predmetného ustanovenia na obdobné prípady postupoval jednotne. Ústavný súd nepopiera, že odôvodneniu napadnutého rozhodnutia mohol byť venovaný väčší priestor, čo však možno vysvetliť aj tým, že z pohľadu aplikácie prechodných ustanovení Civilného sporového poriadku ide o pomerne jasné a zrozumiteľné ustanovenia, ktoré najvyšší súd nepovažoval za potrebné bližšie zdôvodňovať. Ústavný súd konštatuje, že uvedené ustanovenie vychádza predovšetkým z princípu legitímnych očakávaní, ochrany nadobudnutých práv a dôvery subjektov práva v právo, ak účastník konania uplatní procesný inštitút za účinnosti skoršej právnej úpravy, a teda dožaduje sa právnych účinkov (následkov), ktoré skoršia právna úprava spája s takýmto procesným inštitútom.

Ak medzitým dôjde k zmene právneho predpisu, tieto účinky ostávajú zachované, čo napokon konštatuje aj predmetný § 470 ods. 2 prvá veta CSP. Zároveň však nie je možné dožadovať sa právnych účinkov podľa právneho predpisu, ktorý ešte v čase uplatnenia procesného inštitútu nie je platným a účinným právnym predpisom. Ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd aplikoval platný a účinný právny predpis v čase podania dovolania, podľa ktorého sa mali posudzovať aj právne účinky dovolania.

21. V prípade namietania nesprávneho právneho posúdenia dôvodu dovolania, ktoré sťažovateľ namietal vo svojej sťažnosti, ak najvyšší súd podľa jeho názoru mal dôvod, pre ktorý vyhovel dovolaniu, posúdiť podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, a nie podľa § 237 písm. f) OSP, ústavný súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k takej zásadnej vade, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Sťažovateľom citovaná judikatúra v sťažnosti sa týkala prípadov, ktoré nastali ešte pred prijatím zjednocujúceho stanoviska, kedy prax jednotlivých senátov v otázke posudzovania prípustnosti dovolania bola nejednotná. Najvyšší súd v mnohých prípadoch rozhodol tak, že nepreskúmateľnosťou rozhodnutia sa účastníkovi konania odníma možnosť konať pred súdom (sp. zn. 7 Cdo 134/2011 4 Cdo 319/2013, 8 Cdo 72/2013 a 1 Cdo 253/2013). Práve z tohto dôvodu, aby najvyšší súd postupoval jednotne, prijal uvedené zjednocujúce stanovisko a ústavný súd nezistil, že by napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo v rozpore s prijatými závermi občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré posúdilo prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, nie

je arbitrárne ani svojvoľné, ak najvyšší súd daný prípad posúdil ako výnimku z uplatnenia § 241 ods. 2 písm. b) OSP v predmetnej veci.

22. Po odmietnutí sťažnosti sťažovateľa ako celku nebol už právny dôvod zaoberať sa jeho ostatnými návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2017